

сових рахунків формує повну уяву про фактичний і можливий майновий стан підприємства, показники його господарської діяльності та ймовірні відхилення.

Сучасна теорія і практика розглядає позабалансові рахунки як такі, що призначені для обліку невизнаних активів і пасивів, тому вони можуть бути активними і пасивними та можуть кореспондувати між собою [5].

Розглянуті аспекти позабалансового обліку договірних зобов'язань за зовнішньоекономічними контрактами потребують подальшого дослідження, опрацювання та законодавчого врегулювання. Зокрема, необхідно дослідити і науково обґрунтувати питання щодо застосування диграфічної системи, класифікації об'єктів та рахунків позабалансового обліку в методології обліку та в обліковій практиці підприємств і організацій України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні": // Закон України від 16.07.99р. зі змінами і доповненнями.
2. „Про зовнішньоекономічну діяльність”: // Закон України (ВВР) від 1991, № 29, ст. 377
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, затверджена наказом Міністерства фінансів України 30.11.99р. № 291.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджена Постановою Правління Національного банку України 17.06.2004 № 280.
5. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз та перспективи розвитку: монографія / С.Ф. Голов. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.

УДК 65.012.8:33+658.0

Наконечна Н. В.

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено процес формування економічної безпеки підприємств. Розкрито необхідність формування економічної безпеки підприємств на основі взаємозв'язку з безпекою та економічною безпекою підприємств. Удосконалено процес формування економічної безпеки підприємств з позиції узагальнення трьох контурів управління: стратегічного, тактичного та оперативного.

Ключові слова: безпека, економічна безпека підприємств, контури управління підприємством.

Nakonechna N. V.

IMPROVEMENT OF PROCESS OF FORMING OF ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES

Investigational process of forming of economic security of enterprises. The necessity of forming of economic security of enterprises is exposed on the basis of intercommunication with safety and economic security of enterprises. The process of forming of economic security of enterprises is improved from position of generalization of three contours of management: strategic, tactical and operative.

Keywords: security, economic security of enterprises, contours of management an enterprise.

Вступ. Невизначеність сутності, взаємозв'язку і закономірної обумовленості економічної безпеки на підприємстві, зумовлює необхідність дослідження та розроблення концептуального підходу до процесу формування економічної безпеки на підприємстві. Загалом проблема полягає у

відсутності детального аналізу деяких механізмів та перспектив безпеки підприємства в умовах підвищення невизначеності та ризику господарської діяльності. Від вирішення цієї проблеми залежить успішність формування економічної безпеки на підприємстві.

Зважаючи на те, що в економічній літературі немає єдиного визначення поняття “економічна безпека підприємства”, а також обмежена кількість наукових праць з цієї проблематики, у дослідженні економічної безпеки підприємства треба спиратися на праці таких науковців, як В.Шлемко, І.Бінько, С.Льяшенко, В.Геєць, Е.Олейніков, Ю.Лисенко [1-5]. Але доволі обмеженими є дослідження щодо передумов, особливостей та структури процесу формування економічної безпеки підприємств за умови підвищення нестабільності та невизначеності.

Мета наукової роботи полягає у дослідженні процесу формування економічної безпеки підприємств на підставі особливостей їх функціонування в сучасних умовах та удосконалення процесу формування економічної безпеки підприємств з позиції узагальнення трьох контурів управління: стратегічного, тактичного та оперативного.

Економічна безпека підприємств залежить від рівня конкурентоспроможності, фінансової стійкості та платоспроможності, а також від рівня розвитку підприємства в державі.

Беззаперечна важливість дослідження формування економічної безпеки підприємств за результатами наукового пошуку не знайшла достатнього відтворення у працях вчених. Варто відзначити роботу С. Льяшенко, в якій, під час дослідження економічної безпеки підприємств зосереджується увага на процесі формування економічної безпеки [2, с.17]. Науковець зауважив, що сам процес формування економічної безпеки не завершується якоюсь негайною дією, а встановлюються загальні напрями, просування якими забезпечить зростання і зміцнення позицій підприємств.

Автор Е.Олейніков розглядає економічну безпеку підприємства, як “стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання погроз і забезпечення стабільного функціонування підприємств у даний час і в майбутньому” [5, с.28]. У складі корпоративних ресурсів виділяють, насамперед, ресурси: капіталу, персоналу, інформації, техніки і технології, прав. У зв’язку з цим, економічна безпека може містити такі функціональні складові (рис.1):

Такий підхід щодо розуміння економічної безпеки підприємства дозволяє досліджувати найважливіші фактори, які впливають на стан функціональних складових економічної безпеки, розробляти заходи для забезпечення максимально високого рівня функціональних складових економічної безпеки підприємства, проводити аналіз розподілу і використання ресурсів підприємства.

Крім того даний підхід, який запропонований автором Е.Олейніковим, дозволяє формувати режими функціонування системи управління економічною безпекою підприємства залежно від

сформованого (стійкого чи кризового) режиму функціонування підприємства в цілому. Так, у режимі стійкого функціонування підприємство торгівлі під час вирішення задач своєї економічної безпеки акцентує увагу на підтримці нормального ритму виробництва і збуту продукції на запобігання матеріальному чи фінансовому збитку, на недопущенні несанкціонованого доступу до службової інформації та руйнування комп’ютерних баз даних, на протидії несумлінній конкуренції і кримінальним проявам.

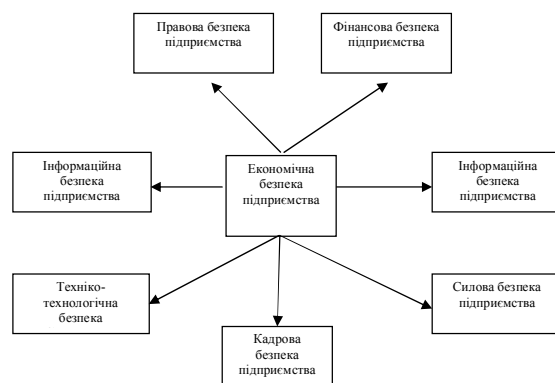

Рис.1. Функціональні складові економічної безпеки підприємства [5, с.29].

Виробнича сфера ефективно працюючого підприємства, якщо вона вчасно піддається необхідній модернізації, не є джерелом економічної небезпеки як для колективу підприємства і його власника, так і для тих клієнтів ринку, що користуються продукцією підприємства, тобто його споживачів. Іншими словами, на перший план виходить інформаційна і кадрова складові економічної безпеки підприємства.

У кризові періоди розвитку найбільшу небезпеку для підприємства становить руйнування його потенціалу (виробничого, технологічного, науково-технічного і кадрового) як головного фактора життєдіяльності підприємства, його можливостей. Умови господарювання такі, що не забезпечується здатність потенціалу до відтворення. Ресурси для цього підприємство може здобувати, тільки виходячи з результатів своєї діяльності (точніше – амортизаційних відрахувань і прибутку), а також за рахунок позичених коштів. Обидва джерела інвестицій у кризовій ситуації в підприємства, як правило, виявляються недоступними [3, с.127].

Економічну безпеку потрібно розглядати як складну динамічну систему, що забезпечує стійке функціонування і розвиток підприємства за допомогою своєчасної мобілізації і найбільш раціонального використання трудових, фінансових та інших ресурсів підприємства в умовах дії зовнішніх і внутрішніх загроз.

Важливим значенням для розуміння економічних дій та діяльності підприємства мають контури управління економічною безпекою:

- стратегічний контур – постановка цілей, самовизначення відносно базових принципів в основі яких цінності переважно кінцевого порядку;
- тактичний контур – регулюється різними нормами;
- оперативний контур – підприємство задля своєї безпеки керується стандартами, зразками, стереотипами.

Удосконалення системи економічної безпеки на підприємствах стосуються стратегічного, тактичного і оперативного контурів управління. Загальна схема процесу організації економічної безпеки включає такі дії, що здійснюються послідовно чи одночасно [1, с.118]:

- 1) формування необхідних корпоративних ресурсів (капіталу, персоналу, прав, інформації, технології та устаткування);
- 2) стратегічне прогнозування і планування економічної безпеки за функціональними складовими;
- 3) стратегічне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;
- 4) загальнотактичне планування економічної безпеки за функціональними складовими;
- 5) тактичне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;
- 6) оперативне управління фінансово-господарською діяльністю підприємства;

7) здійснення функціонального аналізу рівня економічної безпеки;

8) загальна оцінка досягнутого рівня економічної безпеки.

Комплексний характер реалізації такої схеми дозволяє досягти належного формування економічної безпеки на підприємстві (рис.2).

Визначені контури безпеки показують, що економічна безпека підприємства охоплює всі три контури управління, які є окремими її складовими.

Очевидним є те, що процес формування економічної безпеки підприємства має відтворювати взаємозв'язок підприємство - безпека підприємства - економічна безпека підприємства. Загалом, економічна безпека підприємств узагальнює три контури управління: стратегічний рівень економічної безпеки підприємства спрямовує його дії та діяльність, тактичний рівень – скеровує, оперативний рівень – координує під час виявлення непередбачених факторів.

Висновки. Таким чином, удосконалення економічної безпеки на підприємстві, є формування певних дій, щодо загроз у будь-якій сфері життєдіяльності підприємства і, як наслідок, забезпечення стабільного і максимально ефективного функціонування підприємства.

Наведене дослідження обумовлює необхідність подальших досліджень щодо процесу формування економічної безпеки підприємств відповідно до реальних економічних умов їх функціонування.

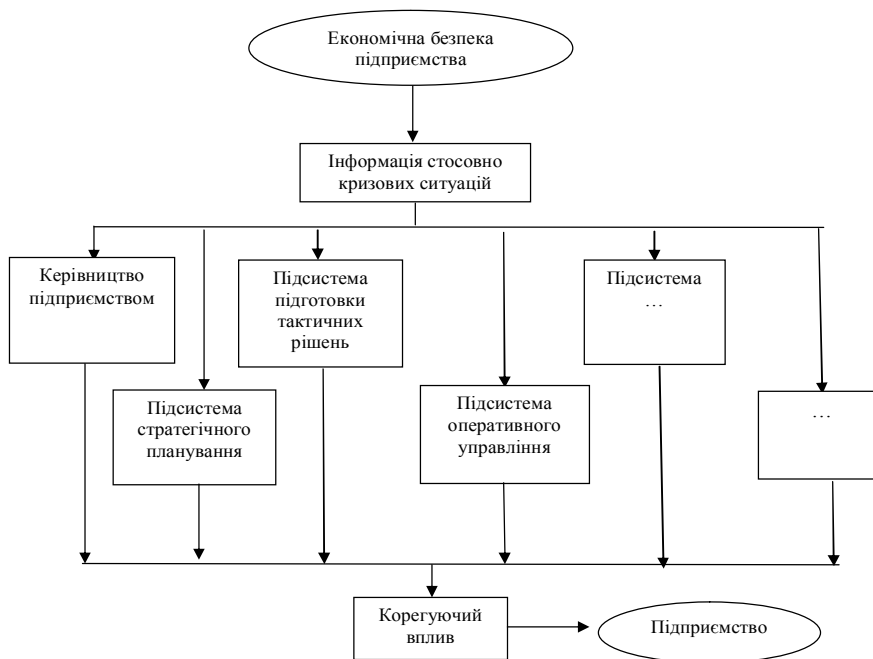

Рис.2. Удосконалений процес формування економічної безпеки підприємства [1, с.123]:

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В.Т.Шлемко, І.Ф.Бінько: монографія. - К.: НІС, 1997. - 144с.
2. Ільяшенко С.Н. Оценка составляющих экономической безопасности предприятия // Научные труды Дон.НГУ – 2002. - № 48. - С. 16-22.
3. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : монографія / Геєць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т.С., Черняк О.І. та ін. [за ред. Геєця В.М.] - Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2006. - 240с.
4. Механизмы управления экономической безопасностью / [Ю.Г. Лысенко, С.Г. Мищенко, Р.А. Руденский, А.А. Спиридонов ; под. ред. Ю.Г. Лысенко] – Донецк: ДонНУ, 2002. - 178с.
5. Основы экономической безопасности: (Государство, регион, предприятие, личность): [учеб.-практ.пособ.]. / Рос. экон. акад. им. Г.В. Плеханова; [под ред.Олейникова Е.А.] - М.:ЗАО “Бизнес-школа” Интел-Синтез”, 1997. - 279с.
6. Н.В. Наконечна Економічна безпека підприємств: концепції і проблеми / Н.В. Наконечна, З.П. Наконечна // Вісник Львівської комерційної академії – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, - 2009. - Випуск № 31. – С.170-173. – (Серія економічна).
7. Осіпчук С.Г. Особливості функціонування системи забезпечення економічної безпеки в Україні на сучасному етапі державотворення. // Економіка і держава. - 2008. - №8. - С. 98-101.
8. Пономаренко В.С. Экономическая безопасность региона: анализ, оценка, прогнозирование: монография / В.С. Пономаренко, Т.С. Клебанова, Н.Л. Чернова. – Х. : ИНЖЕК, 2004. – 144с.
9. Предборський В.А. Економічна безпека держави: монографія / В.А. Предборський. – К. : Кондор, 2005. – 391с.
10. В. Ткаченко. Деякі положення сутності і змісту економічної безпеки держави / В. Ткаченко // Економіст. - 2008. - №9. - С. 9-11.

УДК 338.246: 339.17

Хомів О. В.

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ РОЗДРІБНИХ ТОРГОВИХ ПІДПРИЄМСТВ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

Розглянуто тенденції розвитку показників фінансової безпеки та їх вплив на економічну безпеку роздрібних торгових підприємств. На основі проведеного аналізу визначено основні шляхи підвищення фінансової безпеки підприємств роздрібної торгівлі в ринкових умовах.

Ключові слова: економічна безпека, роздрібні торгові підприємства, фінансова безпека, фінансовий стан.

Homiv O. V.

DIAGNOSTICS OF FINANCIAL SAFETY OF RETAIL AUCTION ENTERPRISES IN CRISIS TERMS

The tendencies of development of indexes of financial safety and their influence are considered on economic safety of retail auction enterprises. On the basis of the conducted analysis the basic ways of increase of financial safety of enterprises of retail business are certain in market conditions.

Keywords: economic safety, retail auction enterprises, financial safety, financial state.

Вступ. В умовах нестабільного зовнішнього середовища, посилення конкуренції між підприємствами на внутрішньому споживчому ринку значно зростає роль фінансової складової економічної безпеки роздрібних торгових підприємств.

Українські та закордонні вчені достатньо активно займаються ґрунтовним дослідженням та глибоким аналізом проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємств. Однак ці дослідження стосуються переважно забезпечення